

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos postt. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilattér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, november 10.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Új választások.

Tisza válasza Kossuthnak.

A német császárt megoperálták.

Röpirat Dienes Márton ellen.

Az új zsidó templom.

Öngyilkos pénzügyminiszter.

Az ipartestület ülése.

A politika eseményei.

Házbeomlás a fővárosban.

Az obstrukciót folytatják.

A közgyűlés előtti.

Egy ösztöndíj története.

Makó város közgyűlése.

Tárca: Oszttjuk az igazságot. Irta: Csorzy M.

Csarnok: Az ópium. Irta: Csuka Ferenc.

Új választások.

Arad, november 9.

Az obstrukciót pedig folytatni fogják. A Kossuth-párt ma esti, nagy várakozással megelőzött értekezletén kimondta, hogy tovább obstruál. Mi következhetik ezután?

Tisza István gróf miniszterelnök kifejtette kormányzati alapelveit; a képviselőháznak van új elnöksége; a katonai kérdésekben hitet vallott a szabadelvű párt is.

Kétségbeesítő arra gondolni, a mit a Kossuth-párt mai határozata jelent: hogy ismét szalmát fognak csépelni az országgyűlésen. Hozzálatnak Tisza István beszédének, kijelentéseinek széjjelbontásához és talán betekig, hónapokig arra pazarolják a nemzet drága idejét, hogy kell-e, helyes-e, az ország javára fordítható-e mindaz, a

mit Tisza István és kormánya vall és vállal?

A mi meggyőződésünk szerint ez felesleges és meddő munka s alapjában nem egyéb, mint a dologtalanság folytatása.

A kormány megnyilatkozott, az ország előtt világosan áll: mit akar? mit nem akar Tisza István?

Elmondta nézeteit a nemzeti politikáról, a katonai kérdésekről, a magyar nyelv és a király jogairól, a felekezeti és állami iskolákról, az állami tisztviselők fizetésének rendezéséről, a megyei tisztviselők helyzetéről és nyilatkozott, mennyiben hajlandó megvalósítani a korábbi kormányok nagy terveit az óriás méretű beruházásokkal, a nemzet gazdasági viszonyainak javítására törekvéssel.

Minden függő kérdésre felelt világosan, határozottan. Tisza István gróf tehát ott áll immár a nemzet előtt. Helyes-e, igazságos-e ily körülmények közt, hogy belekerül a pártpolitikai ördögmalomba s ott megkezdődik lassu, áldatlan megőrlése.

Mire vezethet ez? Csak újabb időtekozlásra.

Új elvek, új eszmék, új irányok kerültek előtérbe. Tisza István erős egyéniségevel. O maga is nyíltan megvallotta, de a legutolsó ember is láthatja, ha nem vak és elfogult, hogy Tisza kormánya nem folytatása az eddigi kormányoknak. Sőt sok tekintetben egészen más utra terelte az ország sorsának intézését; némely nem jelentéktelen dologban pedig egyenest meg-

tagadott minden közösséget minden eddigi kormánnyal szemben.

Feltétlenül jogos alkotmányos követelés tehát, hogy a nemzet megnyilatkozhassék.

Minek fecsérelni az időt hiu vitákra? A meddő pártharcok megint megakasztják a rendes parlamenti működést, az alkotásokat, az országra nézve nélkülözhetetlen törvényhozási munkát.

Becsületes őszinteséggel egyértelműen rá kell tehát térni az új választások kérdésére. Kossuth Ferenc maga is az új választások elrendelésének szükségét hirdeti. Mindenki a mellett van. A Kossuth-párton áll tehát az: adjon módot rá, hogy e választások alkotmányos uton, törvényes állapotban folyhassanak le. Ha folytatni akarja a harcot: ám folytassa, de ne állja útját annak, hogy a nemzet megkerdezése szigoruan az alkotmány keretei között történjék.

És ezért szavazza meg a képviselőház gyorsan, vita nélkül a költségvetési felhatalmazást és az ujoncozást; azután rekeszszék be az ülészakot és jöjjenek az új választások.

A Kossuth-párt mai határozata világosan jelenti, hogy ez a képviselőház nem lesz soha munkaképes és előbb-utóbb ugyis feloszlatás, új választás lesz a végső segítség. Ez az országgyűlés nem tölti ki törvényes öt esztendejét. Hát mi szükség van életének mesterséges hosszabbít-

Oszttjuk az igazságot.

Irta: Csorzy Mihály.

Még nedves volt a fű, mikor elindult az ember napszámba. Korán kell idekint utnak eredni a kapás embernek, ha azt akarja, hogy rendes időben a tetthelyre érjen. Mert néha két órát is mennie kell, míg odaér, ahol a kenyérrelőt keresi. Más ember ezért az odavisszaváló négy órai menőkéért elkövetelné a nyolcvan krajcár vagy egy forint fizetést, míg a parasztembernek ez az iparkodás csak salang a munkájánál. Hiábavaló erő- és időpazarlás. Am azért megesik, hogy némely nagy belátású gazda, ha elkövetkezik hozzá a munkás, azt mondja neki: „Ma ne vergődjünk vele Jóska, más dolgom van. Majd holnap befogunk. . .” Barátságosan mondja, ami kívánatos is, mert ilyenkor a kérgező ember is enyhébben veszi a dolgot és egy-két ejnye, hejnye után rámondja, hogy mért nem tudta ő ezt hamarabb. Leginkább nem kellett volna ötödfél órát ellopni az Isten drága napjából. otthon maradt volna a maga dolga mellett. Azt most bizonyosan az asszony csinálja. Mert otthon is van néhány vetés ukorica, annak a tövét is meg kell kapálgatni. Ha neki nem, hát az asszonynak.

Ábrahám József most szakasztottan így járt. Mondom, még harmattal elindult és ehol-e, fölöstökökre meg már haza is került. Kalmár Máté István hívta kukoricát töltögetni a hét ele-

jén, amint a városból hazafelé tartott. Kétszer is a lelkére kötötte:

— Csütörtökre elváriak . . . Erted-e?

— Hogyne érteném — felelte vissza József. Aztán tessék. Ma ahogy elmegy, pipál a ház előtt és elképedve nézi az idejében megjött kapásembert.

— Hát te? — mondja neki.

— Elgyüttem István bácsi.

— Nézd, nézd, ebadta lelke a világnak, hát én ezt most elvételtem, öcsém.

— Miért?

— A többi embert hétfőre parancsoltam ide.

— No most mit csináljunk. Előbbvaló se legyen, kiverőbb se legyen . . .

— Mán ne haragudj, Jóska, — nyujtja a kos-zacsokot békítőül Kalmár Máté István — most igazítsuk ki a hibát. Gyere el te is hétfőn öcsém.

Ábrahám József huzódozik a szó után, mint a jóság, akit horpaszon ütnek, néz a földre, nem tud szólni. Mit szóljon? Igazság szerint azt kellene mondania, hogy tegye boldoggá az öreg apját, vagy hogy ilyen észszel maradjon az ember odahaza. No de már ezt mégse lehet mondani. Különösen most, mikor a dohányt két kézzel nyujtja feléje. Ábrahám az egyik kezével elveszi a zacsokot, a másikkal meg legyint egyet és azt mondja:

— Nem baj . . . Ugyan ha baj, se baj, István bácsi.

— No no, Jóska.

— Ot hon is találod módot.

— Persze, hogy persze.

— Majd hétfőn.

— Akkor, akkor, Jóska.

Ábrahám megtölti a pipát, rágyújt és a kulap peremét följebb billenti egy kissé.

— Hát isten áldja meg.

— Isten áldjon, öcsém — feleli Kalmár s amint kíséri kifelé, menőben még egyre beszél. — Hétfőn . . . ugy, ugy, Jóska, hétfőn . . . Legalább egyszerre fogtok bele mind nyáján.

Ilyenformán szomorú és igen lóg a feje Ábrahám Jósának, amint hazaér. Egyrészt rösteli is a dolgot. Olyan az ember ilyenkor, mint a rossz katona, akit a csapattól visszaküldenek. Nem tudják elképzelni az embereket, hogy vajon mi lelte ezt az árvét: beteg, vagy hasznavehetetlen. Amint beért a tanyaudvarra, valami megcsapja a lelkét. Egy sejtítés . . . Átvillan a szíven és szinte összeszorítja. Szinte belegörbül . . . Asszonyok állanak a konyhaajtó előtt és tördelik a kezöket.

— Szent Isten . . .

— Mi az? . . . Mi van itt? — törtet kö-zibük.

— A Jóska . . . A kis Jóska . . .

— Mi van vele? — fehéredik el Ábrahám József, eldobván a kapát az ereszet alá — Hun van az a gyerek?

— Jézus Mária — sirnak tovább az asszonyok.

gatására, mikor ez a tengődő élet csak terhe az országnak, a nemzetnek.

Talán szebben hangzanék most e szomorú igazságok cifra szóvirágokkal való takargatása. De az őszinte hazafiság azt követeli tőlünk, hogy ne áltassuk tovább se magunkat, se a nemzetet; hanem mondjuk ki határozottan, hogy ez az országgyűlés megérett a halálra.

Kerülgetni az igazat hiábavaló fáradozás. A vége mégis csak az lesz.

A haza érdeke ennél fogva azt követeli, hogy engedjük Tisza István grófnak, hadd zökkentse helyére a törvényes állapotot, szüntesse meg az egy évig dult háborúskodás keserves következményeit és azután adassék vissza a nemzet kezébe a választás jogának perdöntő fegyvere, — hadd ítéljen a nemzet, legyen a saját sorsának szabad akaratu elintézője!

Tisza válasza Kossuthnak.

(A képviselőház mai ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 9.

Almos hétfői hangulatban indult meg az ülés. Még az utcán sincs rendkívüli tömörülés, még a folyosón sincs zsiromgós élénkség. Mi ez? Visszatérünk talán a megszokott, de rég nélkülözött csöndességbe? Annyi bizonyos, hogy ha harc folyik tovább, az már nem önmagából folyik majd, hanem úgy kell majd csinálni.

A mai ülésen folytatják a pártok vezérei a felszólalásukat, előbb Holló Lajos, azután Zichy János gróf a néppárt vezére.

Tisza István gróf még a mai ülésen felelt az ellenzéki beszédekre: felelt Kossuthnak, Holló Lajosnak és Zichynek. Legérdekesebb volt, a mit a miniszterelnök Kossuth Ferencnek válaszolt. A függetlenségi párt vezéreinek kérdéseire a miniszterelnök olyan választ adott, a mely általánosan jó benyomást keltett, s legnagyobb részében kielégítette azon óhajátokat, a melyekre a kérdések vonatkoztak.

Részletes tudósításunk a következő:

Perczel Dzsó elnököl. Féltenegykor nyílik meg az ülés. Jegyzőkönyv felolvasása s elnöki előterjesztések vezetnek be a tanácskozást.

Berohan a szobába, ott meg az ágyra hajolva a felesége zokog.

— Jóska! — kiált szivszakadva az ember. — Gyerüköm mi van veled!

Éltolja a feleségét, főkappa az élettelen gyereket és kiszalad vele a levegőre.

— Isten, szakítsd meg a szívemet.

Azután le s föl hordozza az udvaron s úgy nyögi nagy, nehéz fájdalommal:

— Mit csináltak a fiammal! . . . Ki ölte meg a fiamat! . . .

Az asszonyok egyszerre meghökölnek. Nézik könyes szemmel az embert és gondolják: szegény, milyen csodamód szereti a gyermekét . . . Mert ez itt, ebben a világban szokatlan dolog. Legalább így külső nyilvánulásában. Dolgos emberek elnek idekint a tanyák csöndes birodalmában, akik nagyon is mélyre vetik a szeretetüket és ritkán mutatják, hogy az ő szívében is terem virág. A nagyobbik gyerek, az István, pityeregve huzódik az apjához és szinte remeg az ajka, mikor mondja:

— Belemönt a gödörbe . . . Játszottunk.

— Hová? — kérdezi Abrahám József.

— Oda a! — mutat a gyerek a kubikgödörre, ami vagy ötven lépésre büzlik a ház végétől.

No, az Isten verje meg azt a kubikgödört, hát nem akadt ember, aki eddig betöltse. Pedig de sokszor megfenyegette az apát a lelkében támadt sötét gondolat, hogy te József, ha ez a két esztendő gyerek, egyszer oyankor billen abba az állott posványba, mikor senki nem látja: ráborulhatsz ám. Sirathatod a pecse-

Az elnök részvétellel jelenti be Ciotta János fiu-meit polgármesternek, a Ház volt tagjának halálát. Ezután bejelenti, hogy több bizottságban egyes tagsági helyek üresedésbe jöttek. Az új tagok megválasztása a holnapi ülés napirendjének tárgya lesz.

Személyes ügyek.

Molnár Jenő személyes kérdésben kér szót. A lapok neki tulajdonították azt a közbeszólást, a melyért szombaton a miniszterelnök aunyira felháborodott. Nem emlékszik, ő mondta-e, hogy „cotremembe megy a kormány”, de vállalja a közbeszólást s kijelenti, hogy nem akarta a miniszterelnök személyét sérteni vele.

Gróf Tisza István: Kijelenti, hogy ezzel az ügyet elintéztnek tekinti.

Kubik Béla is személyes kérdésben szólal fel. Rosenberg Gyula a pénteki gyűlésen e y közbeszólásért aposztrofálta őt. Kijelenti, hogy e közbeszólást nem Rosenbergre értette.

Vlad Aurél román nemzetiségi képviselő szintén személyes ügygyel hozakodik elő. A szombati ülésen egy közbeszólására a baloldaltól azt kiáltották feléje, hogy itt mer beszélni, de odahaza nem, mert ott megverik. Kijelenti, hogy tudomása szerint őt sehol sem érték meg. Pap Zoltán a pláne azt kiálotta feléje: „Ne lármázzon, mert elverjük!” Hát szóló nem hiszi, hogy a magyar parlamentarizmus aunyira sülyedt volna, hogy itt ilyen fenyegetésekkel is lehessen terrorizálni a Ház tagjait. (Helyeslés jobbról)

Pap Zoltán: nem akart terrorizálni, csak azt akarta kifejezésre hozni, hogy a ki a magyar képviselőház tagja, legyen a magyar államcszme képviselője is.

Tisza programjának megvitatása.

A napirend következik ezután: a miniszterelnök programjához való hozzászólás.

Holló Lajos szólal fel elsőnek. A miniszterelnök programja nem elégíti ki. Nem hozza meg azt, a miért a nagy nemzeti küzdelem megindult. A szabadelvű pártot sem az a program egyesítette, mert hiszen még nem is tudták a programot, mikor már egyesek voltak a Tisza kultuszában. Jellemző, hogy éppen Tisza vállalkozott a nemzet és korona közt való közvetítésre, az a Tisza, a ki a magyar vezényleti nyelv ellen van. Sorra veszi a Tisza programjának pontjait. A magyar jelvények és a katonai igazságszolgáltatás magyarsága dolgában tett kijelentések homályosak és nem nyíltak. Nem mondja ki tisztán, hogy magyar jelvények lesznek s azt sem, hogy a katonai igazságszolgáltatás első fórumának hivatalos nyelve a magyar lesz. A magyar tiszteknek magyar ezredkekhez való áthelyezését illetőleg nehézményezi a „lehetőleg” szót, s azt hogy

csak „lehetőleg” fogják áthelyezni. A magyar tisztképzés eszközeivel sincs megelégedve. Ami az alapítványokat illeti, azokat bizonyára osztrák katonai intézetekben elhelyezett magyar honosok fogják kapni, már pedig azok ott nem a magyar szellemet fogják magukba szívni. Hogy egy új főreáliskolát akar itt felállítani, az nem ragyot lendít a dolgon. A magyar nyelven való oktatás kiszélesítése, ez valami, ez haladás. De ki legyen a garanciánk, hogy ezt be is tartják? A miniszterelnök személye? Szóló elismeri a miniszterelnök személyének becsületességét, hazafiságát és jó szándékát. De ki garantál azért, hogy e jó szándékának érvényt is tud szerezni? A miniszterelnök személye csekély alap.

Kubik Béla: Ecsedi lápra építünk.

Holló Lajos: Bizony ezek a vívmányok még magukban véve is csekélyek s ha ellenértéket nem is kéne értük adni, akkor is keves volna. De ellenértéket is kell érte adni majd. Rátér azután a királyi felségjog taglalására. A mit a miniszterelnök e tekintetben a szabadelvűpártban elvileg kimondott: abba nem lehet belemenni. (Helyeslés balról.) Történelmi visszajárlantást vet a hatvanas évek küzdelmeire. Deák akkor kitartott álláspontja mellett, s az ő álláspontja győzött. A hazafias álláspont kitarás mellett most is győzedelmeskednék. És az európai közvélemény mellénk állna, ha kenyértörésre kerülne a sor. (Helyeslés balról.) Röviden bírálja ezután a miniszterelnök programjának egyéb részeit. Sajnálja, hogy a kormány az államtisztviselőkkel oly helytelenül jár el. Ez a hatalmas testület egy panaszt nem hallatott, hogy a magyarságot folytatott küzdelemben neki türelemmel kellett várakoznia anyagi helyzetére megért javítására. És most ez az ígéret elodázódik. Így tesznek a beruházási javaslatokkal is. Szóló ezután visszatér a katonai kérdésekre s kijelenti, hogy ragaszkodik a magyar vezényszóhoz. Cíálja Kossuthot. Kossuth Lajos azt mondta: „Ha a nemzet akar, kitöri ezt a gyáva szót a szótárából, hogy: lehetlenség — és ha erősen akar, a fatum is meghajlik előtte” (Taps a balközépen.)

Az elnök öt percre feifüggeszti az ülést.

A néppárt szónoka.

Szünet után gróf Zichy János, a néppárt vezére szólal fel.

Gróf Zichy János: Nehezére esik a most kezdődő rendszerrel szemben objektívnek maradnia. Mikor Széll Kálmán lemondott, szóló kijelentette, hogy támadni fog minden olyan kormányt, mely rendszerváltozást hoz. Az új miniszterelnök multja arra val hogy ez a rendszerváltozás most be fog következni. Ha Tisza eddigi működését nézi: a maga és pártja politikai felfogásában a 67 es alapon kívül nincs

nyédet. Az ugyan többet nem nevet a szemed közé. Ebadta helyén, hát olyan nagy dolog azt a hináros koporsót innen eltüntetni. Egy-két ásó föld . . . vagy mondjuk, félnapi munka az egész . . . De mikor mindig akad más dolga az embernek. A szája az első. Vigye a maud. Meg az a pár krajcár, amit a fogház verne.

— No, most már behuzhatom — mondta szomoruan az ember — keresztet is tehetek elébe.

Azután veszekedni szeretet volna. Az anyát támadta meg.

— Hát a te szemed hol volt. Be volt kötve?

— Be — tört ki az asszonyból a zokogás.

Mert mindenért az anya a felelős. Az anya, aki a megtestesült szeretet és az örök szenvedés. A vallás krisztusi szimboluma a cselád szentélyében. Az ő szívében van a legfőbb öröm és a legigazibb fájdalom. A könyve vért csepegtet a szívéből, a mosolya fölelmei a porból. Ő hozzá térünk vissza, férfi korunkon is, ha elrejtett bánatunk van, melyre vigaszt keresünk. Az anya az élet narja. Végig kísér melegével virradattól alkonyatig. Születésünk-től koporsónk leszegezéséig. Ha elborul az élettető napunk, örökkön érezzük a homályt és megkönyebbülni elz. rándokolunk a mindenünket eltakaró sirhoz . . . A keresztet mindazonáltal az ő vállaira rakjuk. Az övére, mely a leggyöngébb és egyszersmind a legerősebb. Őt okoljuk mindenét. A férj, a gyermek, a leány botlásáért. S amíg a nőt védelmezzük, az

anyára ügyet se vetünk. Emlőin tartja gyermekét és megkövezzük, mert tudjuk, érezzük, hogy ez a sorsa . . . Szenvedés a születésért.

Másnap a hivatalbeli urak, kiket a törvény hívós betűl parancsolnak ki, hogy a halál munkája fölött ne térhessenek ezuttal egyszerűen napirendre az emberek, szintén az anya szívébe szurják az első tövist:

— Az anya maga? . . . Nem tudja megörizni a gyermekét?

Az anya nem felel. Két tenyerébe rejtja az arcát és sir csöndesen . . . A feleletet a lelkébe zárja. Ő érzi, hogy a gyermekének kenyér is kell. Ha nincs kenyér, lefonnyad, mint a virág, amely nem kap harmatot . . . A kenyérért pedig dolgozni kell . . . Ha nem dolgozik: bekopogtat az éhség és sárga rózákat csókol a mosolygó kis arcokra. A sárga rózsák pedig félelmet keltenek az anyaszívben . . . Azután megindul a kálvária-uton szívében a nehéz keresztrel és megy sápadtan, szomoruan. Az uton egymást érik az ostorcsapások. A büntető szavak:

— Ennek a gyereke fulladt a kubikba.

— No, majd megkapja a jutalmat.

A börtönőrök fönn az Igazság nagy palotájában, már többet tudnak:

— Harmincz napot bizonyosan kap.

A kálváriaut végén pedig előáll fényes pallosával a törvény s azt mondja: megállj! Nekünk számolnunk kell. Az anya megdöbben. Egy percre áttekint a szokásos szürkeségen s amint megpillantja a tudós embereknek félté-

semmi közösség, ellenben a különbségek egész világa áll közöttük. Van Tisza programjában sok olyan, a mihez szóló és pártja szívesen hozzájárul, de ez a program egy nagy keret, a melybe mindent bele lehet magyarázni. Felolvassa Tisza definícióját a szabadelvüségéről, aztán kijelenti, hogy ha szótól valaki kérné a konzervativizmus definícióját: szóról-szóra Tiszának a szabadelvüségéről való definícióját kellene felolvasni. (Tetszés a néppárton.) A mi a Tisza által hangoztatott takarékoságot hirdeti: épp ezt hangoztatta szóló és pártja a katonai létszám felemelése ellen. Hangoztassa a takarékoságot Tisza azoknak a köröknek, kik Magyarországot kincsebányának nevezik. Per tangemem szól a katonai kérdéstről és a szabadelvüségnek a tekintetben való álláspontjáról. Tisza sokkal következetesebb ember, sem hogy multját megtagadná. A néppárt tehát támadni fogja őt és ezt a rendszert, mely Bánffyig főnállott és mely a politikai erkölcsök sirásója volt. Ez a rendszer készül most visszatérni, a szóló pártja pedig ezt minden módon meg igyekszik akadályozni (Taps a néppárton.)

Gróf Tisza István áll ezután szólásra.

A miniszterelnök válasza.

Tisza István gróf Kossuth Ferenc, Holló Lajos és Zichy Jenő gróf beszédére válaszul kijelenti, hogy a katonai kérdésekben a kormány álláspontja tökéletesen megegyezik a kiegészítés alkotóinak álláspontjával és a szabadelvü párt egész multjával. Most csak a hozzá intézett kérdésekre válaszol rövidesen.

A katonai iskolák magyar nyelvtanítása ügyében reméli, hogy a reform a jövő ősszel életbe fog lépni és a tantárgyak jelentékeny részét magyarul fogják tanítani. A címerkérdés rendezésének részleteit nem ismerteti, mert e kérdés teljesen még nincs megoldva. (Derűtség és nagy lármá a baloldalon.) Tisza István így tér ki:

— Az ilyen kis jelenetecskék engem meg nem zavarnak, majd meglesznek a következményei. (Zaj a baloldalon.) Ezeket a jeleneteket majd megújja a nemzet és remélem, hogy majd évek múlva éreztetni fogja a nemzet akaratát az ily jelenetek rendezésével. (Zaj a baloldalon)

A címerkérdés rendezésében — folytatja a miniszterelnök — álláspontja ugyanaz mint elődeinél: hogy közös jelvényt akar megállapítani a közös hadsereg részére. (Nagy zaj és derűtség a baloldalon.)

kenyen őrzött nagy munkáját, melyben az egyik dolgot ennek, a másik dolgot amannak minősítik, nem tudja megérteni, hogy miért kell öneki külön martírbüntetést elszenvedni azért, mert elvesztette lelkének felét, a gyermeket, akiért soká, nagyon soká fog amugy is vérezni a szíve . . .

Azért, mert a tudós urak az életnek ezt a tragikumát vétkes gondatlanságnak minősítik! Mert a halál akkor végezte az isteni munkáját, amíg az asszonyban az anya kapát forgatott, hogy legyen mit enni adni a gyermekeknek? A halál egyforma. Megszünteti a szív dobogását, s ezzel elvégezte a megakadályozhatlan örök munkát. Most itt, a másik percben meg amott . . . Az esemény, amely az elnémulással jár, nem egyéb, mint egyszerű vagy megdöbbenést keltő színezése a lét megszűnésének. Nem idézi elő a Mors Imperátort, hanem az a munkájával járó külső hatás. Ez csak a csobbanása a vízbe esett kőnek . . . Hány eset tűnik el a semmisségbe, amelynél egyazon körülmények játszottak közre, anélkül, hogy a katasztrófa bekövetkezett volna. Kocsik dőlnek le a töltések tetejéről és kilencvenkilenceszer nem történik baj, csak ijedség, a századik esetenél azonban már munkát végzett a halál. Azután gyermekek hullnak a vízbe, honnan pár perc múlva mosolyogva jönnek elő, míg egy a part széléről hanyatlók vissza és oda vesz. Itt nincs szava a tudós urak könyvének. Csak ott, a hol a teremtés munkája összedől. Es ott rá-süt a S-ok bélyegét a lélekre, hogy súlyosbítsa annak a bűnhődését . . . A könyvek még föl-

Fölkiáltások a néppárton: No itt a vívmány!

Tisza István gróf: Ha ez elődeimtől nem volt hazaárulás, tőlem se az. (Zaj a baloldalon.)

Kubik Béla: Ha százszor meggörcsülök is, akkor se lesz közös jelvény!

Tisza István gróf: A népiskolák államosítása ügyében az az álláspontja, hogy a törvényes alapon létesített nemzetiségi népiskolákat eltörölni nem akarja. A magyar nyelv tanításáról szóló törvényeket végre akarja hajtani és erősebb állami ellenőrzést akar gyakorolni.

Az elterjedt mende-mondákra vonatkozólag kijelenti, hogy Polónyi Gézával tárgyalt a békefeltételek ügyében, de vele szemben semmiféle obligót nem vállalt.

Válasz Kossuthnak.

Kossuth Ferenc kérdéseire a következőket válaszolta:

Ahhoz, hogy az ex-lexben fölhalmozódott adóhátralékok után késedelmi kamatot ne szedjenek és hogy rézletfizetési kedvezmény adassék a hátralékosoknak, a kormány hozzájárul. A kiszolgált katonák hazabocsátása csak akkor történhetik meg, ha az ujoncok helyettük bevonulnak. A kormány azon lesz, hogy a visszatartott legénység zömét lehetőleg karácsonyra hazabocsássák. A katonai épületeken alkalmazott fölíratokra nézve azt mondja, hogy ahol a város, vagy a község kaszárnyát épít, oda magyar fölíratot tehetnek. A kincstári épületeken, reméli, hogy a német fölírás mellé magyar is fog kerülni. A katonai okmányokon, könyveken és leveleken a német mellett magyar szöveg is lesz. A Magyarországon elhelyezett katonai hatóságok a magyar hatóságokkal magyarul fognak levelezni. Az adópolitikára nézve: a kormány az adómentes léminimumot és a fokozatos adózást helyesli és óhajtja. A fogyasztási adó jövedelmeket átengedi a községeknek és városoknak, ha ezt az állam pénzügyei engedni fogják. A megrongált és kis existenciák helyzetén segíteni akar a kormány.

A választási reformok tekintetében kijelenti, hogy sok tetszetős teoria megvalósíthatatlan. A cenzus egységesítését óhajtják, de sehol az országban nincsen egységes cenzus. Néhol az általános szavazati jog, másutt a nép nagy rétegeinek a szavazati jöghöl való kire-

sem száradtak, a szív még érzi a bánat lidércnyomását s ime, nyílik a börtönajtó, melynek homályában ott vigyorg az ijesztő rém: a kinzó emlékezés.

Abrahám József leikén mindezek átvonultak akkor, amidőn a feszület elé került, hogy itélkezzenek fölőtte a törvényttevő urak. S amíg kérdezték a halál ittváló munkájának külsőségéről és faggatták, hogy az elmulás képében jelentkező istenség akarata miként érvényesült, elgondolkozott: uram, teremtőm, mást körülállnak, ha a természet azzal sújtja, hogy tőle a legkedvesebbet elveszi, letörlik a könyvét, vigasztaló szavakkal enyhítik a fájdalomát, őt pedig ide hurcolják, megtépi a becsületét, azért, mert a gyermekét elvesztette.

Ki tudja, mi volt a végzet akarata? . . . Ki tudja, nem lobbant volna-e el világa a gyermeknek, ha szemmel kíséri is az anya. Ha karjaiba szorítja és úgy csókolja arcára féltő, aggodó szeretetét? Ki tud olvasni az élet könyvéből . . . A bírák nyugodt lelkiismerettel mondják ki az ítéletet:

— Három heti fogház . . .

Nyugodtan, mert a S. ennyit parancsol. És az emberek, akik a tárgyalást hallgatják, könnyebbülten sóhajtanak föl. Én a gyarló emberi szokásnak torzszülöttjét: a kielégített kíváncsiságot hallok ebben az utálatos sóhajban megcsendesülni.

kesztése lenne ennek a következménye. Talán elég, ha a legkiáltóbb egyenlőtlenségeket megszüntetjük. Erre vonatkozólag, a cenzus bizonyos leszállítása iránt törvényjavaslatot fog készíttetni. Megérett a kérdés a választókerületek új beosztása tekintetében. A körjegyzőségenként való szavazást óhajtja a kormány is. A kormány foglalkozni kíván a jelen ciklus befejezése előtt a választási törvény revíziójával.

Végül kéri a Ház minden tagját, hogy a küzdelmet a parlamenti harc normális fegyvereivel folytassák. A további meddő harc a nemzet érdekeibe ütköznék. A nemzet presztízst és politikai súlyát meg kell védeni. Reméli, hogy a nemzet hallgatni fog szavára. Ha nem hallgatna rá, akkor is élni fog benne a tudat, hogy egy nehéz pillanatban férfiasan teljesítette kötelességét. (Taps a jobboldalon, zaj balfelől.)

A miniszterelnök beszéde után, — két óra harmincöt perckor — az ülés véget ért.

A német császárt megoperálták.

(Vilmos gégebaja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 9.

Érthető feltűnést, sőt ijedelmet kelthetett Németországban a Norddeutsche Allgemeine Zeitung vasárnapi híre, mely szerint a német császáron gégebaja folytán operációt végeztek. A császár betegségét eddig szigorú titokban tartották. Orth orvos-tanár mikroszkopikus vizsgálatának eredménye hír szerint az, hogy a baj nem komoly, aggodalomra nincs ok. Schmidt titkos tanácsos, aki az operációt végezte, hírneves gégeorvos majnai Frankfurtból, akit a gégerákban szenvedő Frigyes császár betegsége alkalmával is konzultálásra hívtak Orth János tanár pedig, aki a mikroszkopikus vizsgálatot ejtette meg, a göttingai egyetem tanára.

Vasárnap éjjel erről az alábbi jelentések érkeztek Berlinből:

A Nordd. Allg. Ztg. a következők közlésére hatalmaztatik föl: A császár ő felsége operációnak vetette magát alá, amelyet Schmidt Mór tanár, titkos tanácsos végzett és simán folyt le. Ő felsége az operációs seb meggyógyuláig hangját nem használhatja. Potsdam, 1903. nov. 7. Leuthold, Schmidt, Ilberg.

Majd a nevezett lap következőkép folytatja: Orth titkos tanácsos göröcsövi vizsgálatának eredménye a következő: A polyp igen lágy, kevés sejtet tartalmazó, könnyű szövetből áll, melyet szabályosan rétegezett, a kötőszövet felé erősen határolt felhám fed. A kötőszövet-sejtek egy része finom barna pigment szemcséket tartalmaz, melyek nyilván előbb történt kis vérzésekkel erednek. A polyp nagyobbszámú vékonyfalú véredényeket tartalmaz. Tehát teljesen ártatlan kötőszövetbeli polypról van szó.

A mai udvari jelentés a következőket tartalmazza: A császár és a császárné tegnap sétálni voltak. Az ebédhez és a vacsorához nem történtek meghívások. A mai ebédhez gróf Bülow birodalmi kancellár volt hivatalos.

Legújabb távirataink a következőket jelentik:

A német császár állapota folyton javul. Orth tanár a legnagyobb nyomatékkal kijelentette, hogy egyetlen momentumot se talált, a melynek alapján a császár betegsége aggasztónak lenne mondható. Azt hiszi, a császár néhány nap múlva teljesen föl fog gyógyulni.

Fränkel, a híres laringolog s kijelentette, hogy a császár hangját teljesen vissza fogja nyerni. Visszaesés ugyan nem lehetetlen, de nem is valószínű.

Lucanus titkos tanácsos ma már a császárnak jelentést tett a folyó ügyekről.

Röpirat Dienes Márton ellen.

(Képviselő és újságíró pör.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 9.

A nagy politikai kalandor: Dienes Márton, zsebében a magyar főurak pénzével, már a szabad Amerika földjén éli világát és mit sem tud arról, hogy az ő képviselőjelöltségéből kifolyólag milyen mulatságos pör indult meg a szentesi kir. járásbírósnál. Egy újságíró, akinek meglehetősen zavaros múltja van, pört indított a Dienes ellenjelöltje ellen, aki most országgyűlési képviselő.

A pör érdekes előzményeit a következőkben ismertetjük:

Tudott dolog, hogy az 1901. évben lefolyt általános képviselőválasztás alatt Dienes Márton, aki akkor az *Egyetértés* felelős szerkesztője volt, föllépett a kunszentmártoni választókerületben. Ellenjelöltje, Baghy Béla dr. szabadpárti programmal toborozta maga köré a választópolgárokat. Dienes azonban sehogy se bírtak, mert hírneves függetlenségi képviselők utaztak le támogatására.

Ekkor a Baghy-párt vezető embere: *Talányi Ottó* dr. orvos különös dolgot eszelt ki. Emlékezett arra, hogy mikor Dienes Szentesen volt képviselőjelölt, az ellenfelei azt költötték róla, hogy zsidó. Még pedig nem közönséges példánya Izrael népének. Azt írták *Simáék* a *Csongrád megyei Ellenzék*-ben, hogy Dienes Márton a tiszasziári *Scharf Mór*icnak a keresztfia. Az anyakönyvi kivonatot közölték is a lapban.

A doktor tehát érintkezésbe lépett *Máté László*val, aki akkor a mondott lapnak volt a felelős szerkesztője. Megbízta Mátét, hogy írjon valami röpiratot Dienesről. Megalkudtak ezer koronában. Négy száz koronát átadott neki az alku után, négy száz koronát pedig akkor kapott a szerkesztő, mikor elkészítette a röpiratot. A harmadik részletet, kétszáz korona átadását, a választás utánra ígérte neki *Talányi*.

Máté elkészítette a röpiratot, amelyben leírta Dienes Márton gyermekkorát és élete lefolyását. A röpirat címe ez volt:

DIENES MARCI
A POLITIKAI VIGÉC
ÉLETRAJZA.

A pamfletben természetesen az írta, hogy Dienes zsidó és hogy *Scharf Mór*ic az ő keresztfia. A választás előtt való napon ezt a röpiratot minden választópolgárnak elküldték. Azonfölül az alábbi szöveggel bíró levelezőlapokat is készített Máté és ezeket is a választópolgárokhoz juttatták:

Igen tisztelt Uram!
Ezennel fölkérem Önt, hogy Dienes Marci nevű keresztfiamra szíveskedjék szavazatát leadni.
Tisztelettel:
*Scharf Mór*ic

A fanatikus katolikus kunok ezután természetesen hallani sem akartak Dienesről, aki szerencsésen meg is bukott, amiut már ismeretes.

A választás után *Máté László* nem követelhette az ígért kétszáz koronát, mert tíz hónapig zárt ülést tartott a debreceni törvényszéknél. Máté, amint visszanyerte szabadságát, első teendője volt az ígért száz pengőt kérni *Talányi* dr.-tól. Ő azonban megtagadta a fizetséget, amiért aztán a röpiratíró bepörölte a szentesi

kir. járásbírósnál úgy *Talányi*t, mint *Baghy Béla* dr. képviselőt. A járásbírósnak nem sokára meghozza az ítéletet az érdekes polgári pörben.

TÁVIRATOK.

A Panama köztársaság ügye.

Washington, nov. 9. *Bunao Varilla*, a Panama köztársaság követe ideérkezett és átnyújtotta igazoló okmányait és megbízó levelét, mint a Panama köztársaság követének rendkívüli felhatalmazott minisztere.

New-York, nov. 9. Panamai távirat szerint a köztársaság a Kolumbiától annak idején elvállalt kötelezettségeket magára vállalja, miért is már megtörténtek a megfelelő intézkedések. Az ország belsejéből érkezett jelentések szerint azon községekben, a melyek a függetlenségi mozgalomhoz csatlakoztak, csapatokat gyűjtöttek. A *Boston* amerikai cirkálóhajó Panamába érkezett.

Washington, nov. 9. *Bunao-Varilla* Hay államtitkár azonnal értesítetett, hogy fel van hatalmazva a Panama csatorna építésére vonatkozó tárgyalások megkezdésére és az a véleménye, hogy a panamai köztársaság lakossága új elnökének felhatalmazást fog adni, hogy a szerződéseket azonnal megkösse. *Bunao Varilla* az ő reá vonatkozó felfogást illetőleg kijelentette, hogy soha sem volt a Panama-társaság ügynöke, hogy a régi társaság főmérnöke volt, de az új társaság alkalmazottja soha sem.

Öngyilkos pénzügyminiszter.

(Olaszország szenzációja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 9.

Olaszországnak kinos, nagy feltűnést keltő szenzációja van. Az új olasz pénzügyminiszter öngyilkosságot követett el, s az öngyilkosság oka bizonyos leleplezésektől való félelem, a melyek nemcsak a minisztert, de Olaszország több előkelő államférfiát kompromittáltak volna.

Az öngyilkosság részleteiről napolyi táviratok a következőket jelentik: *Rossano*, az ujonnan kinevezett olasz pénzügyminisztert ma reggel halva találták lakásán. A vizsgálat megállapította, hogy revolverrel agyonlőtte magát.

Rossano öngyilkosságának oka, a mint egy újabb távirat jelenti, ezek voltak:

Az *Avanti* című szociálista ujság, a mely nemrég az olasz tengerészeti minisztert tette lehetetlenné, leleplezésekkel fenyegetőzött *Rossano* ellen. Annyit má. meg is írt, hogy *Rossano* tagja volt a hírhedt napolyi *camorrának*, a mely a leghallatlanabb korrupció eszköze volt Olaszországban. Maga a pénzügyminiszter 5000 lírát kapott, a miért egy szociálistát az internálásból kiszabadított. Ez a leleplezés s a többiektől való félelem volt az oka az öngyilkosságnak.

Rossano már reggel öt órakor elhagyta az ágyát. Dolgozó szobájába ment, a hol íróasztala mellett ülve, követte el az öngyilkosságot. Mire a lövés zajára a házbeliiek előrohantak, a pénzügyminiszter már halva volt.

Az öngyilkosság híre ma egész Olaszországban elterjedt s nagy izgatottságot keltett. A leleplezéseket, a melyekkel az *Avanti* fenyegetőző hír szerint az olasz parlamentben szóva akarják tenni.

Az ipartestület ülése.

(Az iparos-ház új színyja. — A pékek vasárnapi munkaszünetére. — Az iparosok és a hegyaljai motoros)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 9.

Az aradi ipartestület előljárósága ma délután több érdekes és fontos tárgy elintézésére tartott ülést, *Berán Antal* elnöklésével. Az ülésen az előljáróságnak számos tagja volt jelen, közöttük *Rozmanith Albert* és *Klein Ignác* al-elnökök. Az iparhatóság részéről *Zubor Andor* fogalmazó, iparhatósági biztos volt jelen.

Elsőben is az ipartestületi ház kibővítésével foglalkoztak. A kibővítési munkálatok legnagyobb részben befejeztettek, azonban a kibővített rész nagytermét s annak mellékhelyiségeit csak a jövő évben veszik használatba, a földszinten levő helyiségeket, a hova az iparos-segédék szállója és a hitelszövetkezet hivatalai kerülnek, ezek már most elfoglalják. Elhatározták, hogy a régi nagytermet, a mely több mellékhelyiséggel gyarapodott, bálak, estélyek és tánciskolák céljaira átengedik. Ezzel kapcsolatosan elhatározták még, hogy az ipartestületnek könyvtárát rendezik, arról katalógust készítenek s azt kinyomatják.

Előnk vitát keltett a pékiparosok vasárnapi munkaszünetére vonatkozó miniszteri rendelet. A rendelet, a melyet *Kiss Ferenc* titkár ismertetett, a pékek vasárnapi munkaszünetét aképen szabályozza, hogy maguk a pékiparosok a munkaszüneti napokon is segéd- és tanonc-személyzet nélkül dolgozhatnak.

Klein Ignác méltánytalannak mondta a rendeletet, mert egyenlőtlen versenyt támaszt a pékek között s a nagyobb sütőkre érzékeny károkat jelent.

Zubor Andor iparhatósági biztos felszólalása után, a melyben a miniszteri rendelet intencióit fejtegette, az előljáróság azt tudomásul vette.

Berán Antal elnök jelentést tett arról, hogy az aradhegyaljai motoros vasut tervezői felkeresték őt, mint a testület elnökét, tőle a vasut létesítésére megindult mozgalom támogatását kérve. Az előljáróság kimondta, hogy a hegyaljai motoros tervét erkölcsi támogatásban részesíti.

Végül huszonkét iparos-tanulót szabadított föl az ülés.

Az új zsidó templom.

(Az építési költség előteremtése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 9.

Rendkívül fontos és tárgyánál fogva korszakalkotó ülése volt ma az aradi izraelita hitközség kultuszbizottságának. Az új zsinagóga ügyével foglalkoztak s a mai tárgyalásai a régi óhaj nagy lépéssel közeledett a megvalósuláshoz. Az ügynek a lendületet *Rosenberg Lipót* hitközségi főjegyző előterjesztése adta, mely az érdemes főjegyzőnek évek hosszú során alapuló tapasztalatait és számításait tartalmazva, a legkisebb észletekre kiterjedőleg állítja össze mindazon forrásokat, melyekből egy monumentális, a szegedi nagystíli zsinagóga-hoz hasonló és arányaiban még hatalmasabb templom felépítésére szükséges költségek meríthetők.

Nemess Zsigmond dr. hitközségi elnök, mint a kultuszbizottság elnöke, megnyitván az ülést, jelezte, hogy nagyfontosságú kérdés kerül napirendre, melynek alapját képezi a hitközség érdemfőjegyzőjének előterjesztése.

Weisz József hitközségi aljegyző olvasta fel *Rosenberg Lipót* előterjesztését, melyből az az örvendetes tény tűnik ki, hogy a zsinagóga épi-

tési költségeire a legridegebb számítás mellett a hitközségnek 500.000 korona áll rendelkezésére. Ezen összegnek forrásai a következők:

1. A régi templomban lévő imahelyek át-tétetnek az új zsinagógába aránylagos ráfizetés mellett.

2. Miután az új zsinagógában lényegesen szaporítottak úgy a férfi, mint a női imaszékek, az azok vételárából tetemes összeg folyik be.

3. A hitközség kebelében lévő jótékony intézményekből nyerendő kölcsönök, melyek négy százalékkal kamatoztatnának és a kamatok az új templom jövedelméből fedeztetnének, valamint azért, hogy a mostani templom fióktemplom lesz, s az imaszékei jövedelmeznek. Így a kamatok fedeztetnek, anélkül, hogy a hitközség budgetjét terhelnék.

4. Hozzájárulnának a templomépítéshez önkéntes adományok, melyek az adófizető hitközségi tagoknál az évi adó két-háromszorosára vannak tervezve. Az adakozás annál könnyebbé tétetik, mert a hozzájárulás évekre osztatik, úgy hogy évenként rendkívül csekély összeg terhel egy-egy tagot.

A főjegyző előterjesztését általános helyesléssel és elismeréssel fogadta a bizottság.

Nemess Zsigmond dr., hogy a becses adatok a köztudatba átmenjenek, indítványozza, hogy nyomassák ki az előterjesztést és osszák ki a hitközségi tagok között.

Rosenberg Sándor dr. főrabbi szólott ezután az ügynöz, s köszönetet mond Rosenberg Lipótnak munkájáért, amely kiinduló pontját képezi az új zsinagóga építésének. Elkesen apelált ezután a hitközség tagjaira, hogy a szép terv Isten dicsőítésére és Arad város díszére mielőbb megvalósítható legyen.

Radó Károly dr. bővebb indokolás kíséretében indítványozza, hogy a kultuszbizottság elvben egyhangulag kimondott azon határozatát, hogy az új zsinagóga felépíttessék, terjeszték a hitközség képviselőtestülete elé, azzal az utasítással, miszerint az ügy megvalósítása érdekében tegye meg a lépéseket.

A kérdéshez hozzászóltak még a fentiekhez hasonló értelemben Mandl Vilmos dr., Deutsch Bernát hitközségi elnök, Glück Károly. Ezzel a nagy horderejű gyűlés véget ért.

EGYESULETI ELET.

(*) Új szakegyesület Aradon. A szakiskolát végzett ifjak egyesületét alakították, melynek vasárnap volt az első ünnepélyes gyűlése a fa- és fémipariskola dísztermében. Megjelent itt Nesnera Aladár szakiskolai igazgató és mintegy hatvan tag. Az egyesület céljai, melyeket kimondott a gyűlés, igen szépek: önművelődés, kölcsönös támogatás, a magyar ipar iránti szeretet ébrentartása.

A közgyűlést ifjú Bedeus Károly báró, nyitotta meg lelkes hangú, szép beszédben, melyben a mai iparviszonyainkat szembeállította a külföldével, ahol az ipar fejlődését az iparosok szervezkedésének köszönheti. Beszédében fel-említette, hogy ezen egyesületnek célja önképzés által művelt iparosok nevelése. Ennek valósalása után a megalakulás és tisztviselői kar megválasztására került a sor. Elnök lett egyhangulag ifj. Bedeus Károly báró, alelnök Czirkál Gyula, titkár Horváth Lajos, jegyző Staudinger Ferenc, másod-jegyző Lipcse Béla, pénztárnok Bruckmann Gyula, ellenőrök Hendi János és Juhász Géza, könyvtárnok Dorkó György, másod-könyvtárnok Kozecsnik István.

(*) Filharmonikusok közgyűlése. Az aradi filharmonikusok egyesülete vasárnap délelőtt a városháza kistermében tartotta újjászervező közgyűlését. A közgyűlést Vajda Lajos, mint kor-elnök nyitotta meg, visszapillantást vetve az

egyesület múltjára és hangoztatva az újjászervezés szükségét és az annak érdekében megindult mozgalmat. Ezt követően a közgyűlés első határozata volt, hogy Institoris Kálmán polgármestert, a ki régebben az egyesületnél viselt alelnöki tisztéről elfoglaltságára való tekintettel leköszönt, az egyesület tiszteletbeli elnökévé választották. Ezt háromtagú küldöttség (Vajda Lajos vezetésével Velcsov Géza és Persa Péter) hozták a polgármester tudomására, a ki a megtiszteltetésért köszönetét fejezte ki. Ezután Vajda Lajos elnöklésével tovább folytatták a közgyűlést. Az egyesületnek régi, elévült alapszabályait átdolgozták, azután megtartották a tisztújítást, a melynek a következő eredménye lett:

Elnök: Vajda Lajos. Alelnökök: Mandl Vilmos dr. és Schartner Sándor dr. Titkár-ügyész: Velcsov Géza dr. Pénztárnok: Scherhag Ernő, szertárnok: Doka Miklós, karnagy: Unger Mór. Választmányi tagok: Gebhart István, Geisz Sándor, Holzer József, Mayer Ede, Persa Péter, Ráskai Miksa, Robitssek Samu, Schattelesz József, Spitz Sándor, Tonesz Ferenc.

A közgyűlés végül elhatározta, hogy a meginduló évadban főképp több szűkebb körű, családias estélyt rendez, s azokon úgy a könnyebb, mint a klasszikus zenét kultiválni fogja.

A politika eseményei.

(Ujra a választás felé.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 9.

(Előkészületek az új választásokra.) Budapestről táviratozzák: A szabadelvű pártkörben ma este igen sokan jelentek meg. Rendkívül deprimált hangulatot keltett itt a Kossuth-párt mai határozata. A pártkörben kisebb értekezletet is tartottak, melyen a képviselőházban holnap tartandó bizottsági választásokra megejtették a jelöléseket.

Az a körülmény, hogy Tisza István gróf számos főispánnal értekezett, azt a hírt terjesztette el pártkörben, hogy új választások lesznek. Megerősítette ezt a nézetet Tisza kijelentése. Az esti konferencián megkérte a miniszterelnök a párttagjait, hogy a képviselőházban teljes számban legyenek jelen, mert egyik napról a másikra olyan helyzet állhat elő, hogy mindnyájukra szükség lesz.

Ugy látszik, ha az obstrukció tovább tart, Tisza azon intézkedésekhez fordul, melyeket miniszterelnökké való kineveztetésekor kilátásba helyezett.

(Bemutakozások bucsuzások.) Az új kormány működésének első formái még nincsenek készen. Vasárnap a honvédelmi miniszteriumban Nyíri Sándor vezérőrnagy, honvédelmi miniszter, fogadta a tisztí és tisztviselői kar bemutatkozását. A miniszterium dísztermét teljesen betöltötte a tisztviselői kar, amelynek soraiban természetesen nagyszámban foglaltak helyet a miniszteriumba beosztott honvédtisztek és honvédtisztviselők is katonai díszben. A tisztí és tisztviselői kar nevében Gromon Dezső v. b. t. t. államtitkár üdvözölte a honvédelmi minisztert, a ki hosszabb, lendületes választással ezzel fejezte be:

— Vezéresillagunk maradjon, mint eddig, úgy ezentul is az a jellege, hogy: „Istennel királyért és hazáért!”

A Hédervary-kabinet honvédelmi miniszterét, kolosvári Kolosváry Dezső vezérőrnagyot, mint a hivatalos lap vasárnapi száma jelenti, a király rendeletére a tábornokok szol-

gálati létszámába áthelyezték s szolgálati rendeltetését utólagosan fogják meghatározni.

Ugyancsak a hivatalos lap vasárnapi száma közli Gulner Gyulának, a lemondott belügyminiszteri államtitkárnak állásától való fölmentését „hü és buzgó szolgálatainak elismerésével.”

Az új kormány tagjai élükön Tisza István gróf miniszterelnökkel, vasárnap délelőtt tisztelegő látogatást tettek József Agost főhercegnél a budai királyi palotában.

A képviselőház tisztviselői, a mint lapunknak táviratozzák, ma délelőtt háromnegyed tíz órakor tisztelegtek Perczel Dezsőnél, akit Andor Gyula elnöki tanácsos üdvözölt.

Perczel Dezső válaszában megígérte, hogy mindenkor atyai jóindulattal fog viselkedni a tisztviselők iránt.

Jakabffy Imre alelnök — akinél szintén tisztelegtek — arra kérte a Ház tisztviselőit, hogy segítsék nehéz feladata teljesítésében.

(Mit mondott Ballagi?) Ballagi Géza, a szabadelvű párt tagja a képviselőház egyik legutóbbi ülésén „személyes” kérdésben kijelentette, hogy nem igaz, mintha a választói előtt kijelentette volna, hogy a mint meglátja, miszerint a hatvanhetes alappal magyar nemzeti hadsereget nem lehet csinálni, a függetlenséghez csatlakozik. Ballagi kijelentésével szemben ma a következő nyilatkozatot tették közzé:

Nyilatkozat.

Mi alulírottak becsületszavunkra ezennel kijelentjük, hogy Ballagi Géza országgyűlési képviselő ur Bodrog-Sarán 1908. évi augusztus 28-án, az ottani iskola felavatási ünnepén nagy társaság előtt nem azt a kijelentést tette, hogy csak akkor lép ki a szabadelvű pártból, ha meggyőződik, hogy a 67-es alapon a magyar nemzeti állam ki nem építhető, hanem határozottan és világosan azt jelentette ki, hogy a melyik percben meggyőződik, hogy a 67-es alapon a magyar nemzeti hadsereg meg nem valósítható s ehhez már nagyon közel áll, ki lép a 67-es pártból s csatlakozik azokhoz, a kik 36 év óta küzdenek Magyarország függetlenségéért.

Beszédének ez a része különben is, Kossuth Lajos idézése kapcsán az önálló hadsereggel, mint a nemzeti ét követelményével foglalkozott.

Kelt Sátorajaujheljen, 1908. nov. 7-én.

nagykállai Kállay Emánuel s. k.

Dr. Buzsa Barna s. k.

Székely Albert ügyvéd, s. k.

(A miniszterek mandátuma.) Szilason Böllöny József kastélyában vasárnap reggel kilenc órakor Tisza István gróf képviselővé való jelölésére összegyűltek az ugrai kerület vezető férfiai. Ott voltak a többek között Gajári Odön, Feilitzsch Arthur báró, Telegdi József, Halász Zsigmond, Papp Géza országos képviselők, Markovits Antal az ugrai szabadelvű párt elnöke, a vármegyei párt és a kerület vezető emberei közül számosan. A társaság Szilasról Ugrára indult, a hol községébe előtt nagy tömeg választó várta őket. Markovics pártelnök megnyitotta a gyűlést és fölolvasta Tisza István grófnak a választókhoz intézett levelét, a melyben kifejti, hogy miért kellett neki a kormányalakításra vállalkoznia és magát a választók bizalmába ajánlja. Az éljenzéssel fogadott levél után beszédben ajánlotta, hogy Tisza Istvánt jelöljék ismét a szabadelvű párt képviselőjévé. Az indítványt éljenzéssel fogadták. Beszéltek még Gajári Odön, Deésy Géza, Szunyogh Szabolcs és többen. Ugráról a társaság Szaká-

köztségbe ment, a hol Papp Géza országos képviselő ajánlotta Tisza István grótot a választóknak képviselőjelöltül, a mit nagy lelkesedéssel fogadtak. Ebéd után a társaság zászlókkal vonult Homorogba, a hol Márkus László és Feilitzsch báró mondtak beszédet. Innen a társaság Komádi községbe ment, a hol azonban a jelölést nem tarthatták meg, mert a szociálisták elfoglalták az elnöki emelvényt és a szónokokat nem engedték szóhoz jutni. Azután a társaság visszautazott Szilasra. Ma folytatták körutjukat és este Geszten bevégezték, a honnan a képviselők visszautaztak Budapestre.

Szatmárott Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterrel szemben a satmári függetlenségi és 48-as párt, vasárnap délelőtt tartott gyűlésen Hoitsy Pált jelölte. A választás valószínűleg küzdelmes lesz, miután a függetlenségi párt teljes erejével megy a választásba. A választás november 23-án, hétfőn lesz. A választók összes száma 1648.

(A Reichsrath összehívása.) A magyar parlament meg van bénítva, de a Reichsrath, a hirhedt, botrányos reichsrath dolgozik. Most folytatni fogja ezt és előreláthatóan a támadásokat Magyarország ellen. Bécsből táviratozzák, hogy a reichsrathot november 17-ére összehívták.

Házbeomlás a fővárosban.

(Bedőlő kétemeletes ház.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 9.

A két nagy tűzkatasztrófa után ma egy ház összeomlása keltett ijedelmet a fővárosban. A Károly körútra léző két emeletes, régi, rozoga Orczy-ház második emeleti, első emeleti és földszinti mennyezete leszakadt. Mentők, tűzoltók és rengeteg ember rohantak a beomlott házhoz, melynek törmelékei — úgy beszéltek — számos halottat és sebesültet rejtenek.

A ház beomlott részének lakói: Neubaum trafikosné, Hódossy Imre országgyűlési képviselő és Schlésinger vendéglős. A vendéglőben, hir szerint, sok ember tartózkodott a veszedelem idejében. Az ijesztő hirre kivonult a 79-ik gyalogezred egy százada is, mely kordont vont az épület körül.

Saly vizsgálóbíró azonnal megtartotta hivatalos vizsgálatot, melynek folyamán konstatálta, hogy a házomlásnak egy áldozata van: Feuersen Mór tizennégy éves borfiu, ki Schlésinger vendéglőjében volt alkalmazva. Oly súlyos zúzódásokat szenvedett, hogy a mentők haldokolva szállították a Rókus kórházba. Neubaurek lakásában és Hódossy irodájában senki sem tartózkodott a beomlás idejében.

Drucker Jenő dr. fogtechnikus vallomása szerint egy cselédleányt maga alá temetett a törmelék. Mikor a ház beomlott, hangos jajveszékeles közt menekült a kapu felé, de a tetőreá zuhant. A kutatók nem találták meg a leányt. Valószínűleg megmenekült.

Hódossy Imre képviselő a következőket mondta a házomlásról:

— Az Orczy-ház lakói régen aggódva szemléltek a roskadozó mennyezetet és a ledőléssel fenyegető falakat. Közös értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy megverek a házgondnokot, vizsgálta meg tüzetesen a házat a középítészeti bizottság tagjaival. A gondnok teljesítette a lakók kérelmét.

Érdekes véletlen, hogy a bizottság ma délután jelent meg a háznál. A szemle folyamán kiderült, hogy a Schlésinger-vendéglő roskadozó pillérei veszélyeztetik a közbiztonságot.

Elrendelte ennél fogva a bizottság, hogy a pillérek tataroztassanak.

A munkát még ma délután akarták megkezdeni, de a sors szeszélye folytán a falak éppen az utolsó órában dültek össze.

A közgyűlés előtt.

(A tanács javaslata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 9.

Szardán tartja Aradváros törvényhatósági bizottsága novemberi közgyűlését, melynek előkészítésére ma délután tartott ülést a tanács.

A multkor tárgyalt erős politikai kérdésekkel nem tart arányt ennek a közgyűlésnek politizálása. Inkább udvariassági tény az is, a mi a politikával kapcsolatosan sorra kerül. Tudomásul veszik Tisza István gróf bemutatkozását, s az új miniszterelnököt és kabinetjét üdvözik. Wlassics Gyula és Darányi Ignác lemondott miniszterek bussuló levelet intéztek Aradhoz. A közgyűlés működésükért elismerésnek ad kifejezést.

A fontosabb ügyek között szerepel a vasút kérdése. A tanács javaslata az, hogy írjon fel a pénzügyminiszterhez a közgyűlés január 1-ig halasztásért, amikor majd nyilatkozatot tesz, vajjon a vám- és rév jog szedése fejében felépít-e a hidat. A közgyűlés Zielinszky Szilárdot fogja megbízni a hid tervének, költségvetésének és műszaki leírásának december 10-ig való elkészítésével.

A közműhely ügyében kötött szerződést, mint megírta, a miniszter jóváhagyta. Ezt a közgyűlés tudomásul veszi, s megbízza a tanácsot, hogy ellenőrizze a villamossági társulatot, hogy a közműhelyt a szerződés szerint 1905. február 1-ig felépít-e.

A vízvezeték is tárgyalásra kerül. A tanács, a vízvezetési bizottság legutóbbi üléséből kifolyólag, javaslatba hozza, hogy az általános víznél is alkalmazzon a társulat órát, mert csak így tudja a város megállapítani, a vízár leszállítására vízfogyasztás elérkezett.

Ismertettük már az új luteránus templom tervét. Az ág. ev. egyház a József főhercegen telekcserét ajánl fel a városnak, hogy ezáltal a templom számára megfelelő terület nyerjen. A tanács a kérelemnek elvben való teljesítését hozza javaslatba, azzal, hogy az egyház részéről átengedendő utca-terület bekebeleztesse, s hogy a törvényszéki palota felé öt öl szélességű utca legyen nyitható a telken át.

Az új aszfalt munkákra tudvalevőleg kölcsönt vesz fel a város. A pénzügyi bizottság álláspontjára helyezkedve, azt javasolja a tanács, hogy egyelőre folyó számlára vegyék fel a pénzt három aradi pénzintézetnél.

Leitner Ernő dr. kerületi orvos nyugdíjaztatását kérte. A közgyűlés orvos-szakértő bizottságot fog kiküldeni munkaképtelenségének megvizsgálására.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Troubadour, opera. (Páratlan bérlet.)
Szerda: Loute, vígjáték (Páros bérlet.)
Csütörtök: Bob herceg, operette. (Páratlan bérlet.)
Péntek: Stuart Mária, tragédia. Hegyesi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Szombat: Denise, színmű. Hegyesi Mari vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)

* Az éjjeli menedékhely. A legszerencsésebb előadásban melyet a színházat drámai személynete drámai műnek juttatott, az Éjjeli menedékhelynek volt része. Hangsúlyval használjuk a szerencsés kifejezést, mert Gorkijnak

e mély gondolatokkal terhelt munkáját nem olyan előadásban láttuk, amelyhez a sablon a jó, kifogástalan s ehhez hasonló jelzőket szokta fűzni. Egy bizonyos nyan van e kétféle kifejezés között s ez a különbség azt jelenti, hogy ennek az előadásnak sikere nem következetes. Nem a gáncs kedvéért mondjuk, — elvégre is tényeken alapul ez az állítás — de olyan drámai előadást, mely kívánni valót abszolúte nem hagyott maga után, nem produkált ez a társulat. Egyszerre csak megjelennek a színpadon Gorkij alakjai a „mélység”-ből s úgy beszélnek, úgy mozognak a színen, mintha a mondanivalójukat, nem a szerep-könyvből tanulták volna s mintha az öltözetük nem a színházi ruhatárból került volna elő. Ez meglepő s ha az ember meggondolással kereskedik az ok után, csak úgy juthat a helyes konkluzióra, ha nem a szereplőkben, hanem inkább a darabban keresi a jó előadás alapját. — Ugyanazok a színészek, akik tegnap és holnap sokszor, a tehetségüknél is rosszabb alakítást nyújtanak, ma az „Éjjeli menedékhely” különös kedvéért valamennyien úgy játszanak, mintha ők lettek volna Gorkij modelljei e darabja megírásánál. Abból is, hogy a dicséret e superlativusza alig kivétellel, az összes szereplőkre vonatkozik, következtetni lehet, hogy a jó előadás ereje a darabban van. Ebben minden alak, amelyik csak megfordul a színpadon, husból és vérből való ember, élet és lélek van minden szerepben, amelyet vissza lehet adni, a mely módot ad a színésznek arra, hogy eleven, létező, elhízhető lényt állítson elő, hogy ne figurát hozzon a színpadra ne olyan figurát, amely a szerepben létezik, de kint az életben sehol. Az előadás szereplői abban voltak művészek, hogy ezeket az alakokat tudták olyanoknak megjátszani, amilyenek írva vannak. Ebben a darabban tehát a szerep már eredetileg segíti a színészt abban, hogy természetes, igaz legyen. Most még az összjátékról kell szólnunk, melyet a szerepek tagoltsága, azok rapszodikus konstrukciója segített a teljességhez. A szereplőket nagyrészt ismerjük, Gazdy Aranka, Göcz Aranka, Sarkadi, Zilahy, Békés, Marházy, Könyves és Polgár azok, akik ezt a dicséret előadást megteremtették. Az ukak közül csak Almásy Lola csatlakozott hozzájuk, ellenben Simon Jenő, ma is hamis hangokkal játszott. Nyomába sem léphet Somlainak, aki legjobb alakítását produkálta ebben a szerepben. Az előadást különösen vasárnap este, igen szép ház nézte végig. (a.)

* Uj népszínmű. Zilahy Gyula igazgató a mellett, hogy most csaknem hetenként kerül bemutatásra egy-egy új dolog, folyton új darabokat szerez meg előadásra, ez által is biztosítani akarván az aradi színház művészi színjátékát. Zilahy a napokban vette meg Major Simon dr. fiatal fővárosi ügyvéd Bünös asszony című népszínművét, mely a nyáron a budai Krisztina-városi színpadon zajos és maradandó sikert aratott. Az új népszínmű a téli repertvárnak egyik jelentősebb száma lesz.

* A színház vezetése Zilahy Gyula igazgató Békés Gyulát, ki a titkári állástól viszalépett, nösszas tárgyalás után az adminisztratív vezetésre ismét megnyerte. Ezután Radó Károly dr. mint színházi ügyész és Békés Gyula mint titkár közösen fogják végezni a színházi iroda ügyeit, úgy hogy Zilahy igazgató teljesen a művészeti vezetésnek szentelheti idejét.

* Műsorváltás. K. Hegyesi Mari asszony csak pénteken kezdheti meg vendégszerelését, ennél fogva az előző megállapított műsorváltást szenved. Szardán Bob herceg helyett Loute ot adják, ezt a szellemes finom francia vígjátékot, a főszerepekben Almásy Lolával, Marházyval, Békéssel, Sarkadival és Bónis Lajossal. A Loute a téli szezonban most először

kerül színre s még bizonyára sokáig vonzó erőssége lesz a műsornak. *Bob herceg* et csütörtökön adják, pénteken aztán *Hegyesi Mari* lép fel *Stuart Mária*-ban. Szombaton *Denise* megy a vendéggel.

* **Aradi művész sikere.** Több ízben alkalmunk volt megemlékezni az aradi származásu nagyhirű hegedűművésznek: *Pick-Steiner* Somanak külföldi sikereiről. Pick ez időszerint Lipcsében a *Wunderlein*-orchesternek hangversenymestere, s még a parexcellence zenevárosban is nagy föltűnést keltet talátsággal. Legutóbb a lipcsei *Palinergarten*-ben tartott szimfonia-hangversenyen működött közre, s föllépéséről az összes lipcsei lapok zenekritikusai a legnagyobb elismerés és elragadtatás hangján beszélnek. A *Leipziger Tageblatt* kritikusa ezt írja: „Egy föltűnőbb nehez szószámmal, *Paganini* D-dur hegedű-hangversenyével lépett föl *Pick Steiner* hangverseny-mester. Hegedűsöket, a kik „ezzel az ördögi hangversennyel” meg tudnak küzdeni, ma már nem nagyon sűrűn találunk *Pick Steiner* ur, ezzel oly dolgot műveit, a mely több tekintetben kitűnő volt, s a nagy abecsuést, a melynek a művész évek óta örvend, jelentékenyen fokozta. Hiva ottaság, és valódi művészi, a legmagasabb cél felé törekvő igyekezet egyesültek játékában, és tulajasa is a korábbi időkhez képest jelentékenyen megnövekedett.”

* **Az aradi vonós négyes.** Az elmúlt évek zenei életének vonzó, élvezetes eseményei voltak az aradi vonós négyesnek hangversenyei. Az aradi vonós-négyes ez évben szintén tervbe vette, hogy kedvező pártolás esetén több hangversenyt fog tartani. A vonós-négyes tagjai lesznek az idén: *Unger Mór* (első hegedű), *Leitner Kálmán* (második hegedű), *Sperber Frigyes* (viola), *Müttermüller József* (csello). Uj ember a vonós-négyesben *Leitner Kálmán* mérnök, aki előzőleg vállalkozott a második hegedű helyének betöltésére. A vonós-négyes hangversenyei december elején, január közepén és március elején lesznek. A hangversenyekre előjegyezhetni már most az ifj *Klein Mór*-féle könyvkereskedésben, vagy délután három és öt óra között az aradi zenekonzervatóriumban.

Az obstrukciót folytatják.

(A függetlenségi párt értekezlete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 9.

A függetlenségi és negyvennyolcas párt ma foglalt állást *Tisza* István grófnak kormányával szemben. A párt ma esti értekezletén, a melyet a politikai körök feszült érdeklődéssel vártak, kimondta a harc folytatását, a további obstrukciót. Így a békés kibontakozásnak lehetősége újra el van vágva.

A függetlenségi-párt értekezletéről a következőket jelentik:

A függetlenségi pártkör ma este hat óra előtt rendkívül élénk volt. A párttagok nagy számmal jelentek meg. Körülbelül hatvan-hetvenen gyűltek össze, s az ülés előtt izgatott hangulatban tárgyalták a miniszterelnök mai beszédét.

Mindjárt az értekezlet megnyitása után *Kossuth* Ferenc szólalt fel. Beszédjének tartalma ez volt:

— Tekintettel arra, hogy a miniszterelnök a Ház mai ülésén ki nem elégítő nyilatkozatokat adott azon kérdésekre, a melyeket hozzá a szombati ülésen intéztem: mondja ki az értekezlet, hogy minden pártagnak tetszésére bizza a követendő magatartást a kormányval szemben. Erre vonatkozólag a párt engedjen szabad kezet minden egyes tagjának.

A párt ezt az indítványt egyhangulekkesedéssel és éljenzéssel fogadta.

Thaly Kálmán szólalt az indítványhoz. Hasonló indítványt akart tenni, ugymond,

mert félt, hogy ma este a különböző nézetek élesen össze találának ütközni. Csatlakozik *Kossuth* Ferenc javaslatához.

Többen jelentkeztek még szólásra, de ezek töröltették magukat, s az értekezlet további tárgyalás nélkül egyhangulag magáévá tette *Kossuth* Ferenc javaslatát.

Hir szerint *Bartha* Odön határozati javaslatot akart tenni, a mely a béke- és a harci-párt nézeteit lett volna hivatva kiegyenlíteni; azonban ezt az indítványt, a közhangulatra való tekintettel nem terjesztette elő.

A pártértekezleten megjelentek ingerültek voltak azon száraz és meglehetősen rideg válasz miatt, a melyet ma a miniszterelnök az ellenzéki szónokoknak tett. Hir szerint *Tisza* ezen beszéde elő volt készítve, és a miniszterelnök a helyzetnek teljes tudatában tette meg ily rideg és száraz formában válaszát. A helyzet néhány nap óta úgy alakult, hogy a megnyílt a *Kossuth*-párt mai értekezletén ki is mondta volna a békét, ugyse tudott volna a határozatának érvényt szerezni. A pártnak mintegy husz tagja föltétlenül ragaszkodott a harchoz; ezek egyesültek volna a *Szederkényi*-párt tagjaival, a pártönkivüliekkel és a néppárt azon tagjaival, a kik okvetlenül folytatni akarták az obstrukciót, mindezek — körülbelül negyvenen — maguk is könnyen lehetetlenné tennék a rendes parlamenti tárgyalásokat. Ezzel *Tisza* gróf tisztában van, s dűlőre akarta vinni a dolgot, azért válaszolt oly ridegen, és részben visszautasítóan, — hangoztatták némelyek a pártban.

A párt vitarendező bizottsága — *Kubik* Béla, *Fáy* István, *Nessi* Pál, *Thaly* Ferenc és *Olay* Lajos, — egész csöndben újra megkezdte munkásságát, egyesülve a *Szederkényi*-párt vitarendezőivel.

A képviselőház holnapi ülésén az első szónok *Vlád* Aurél dr., a román nemzetiségi képviselő, utána *Hock* János következik.

HIREK.

Egy ösztöndíj története.

— Megsemmisített határozat. —

Arad, november 9.

A szerdai városi közgyűlés sorrendjében a többek között ez a pont foglaltatik:

15. A polgármester előterjesztése a *Hertschka Mór* ösztöndíj alapítvány egyik helyének újbóli betöltése tárgyában.

Ennek a pontnak egy érdekes, de meglehetősen szomorú tévedés a története.

Az alapítvány egyik ösztöndíját a város legutóbbi közgyűléseinek egyikén *Klein* Sándor, a felső kereskedelmi iskola első osztályának tanulójának ítéltek oda. Mindenképen érdemes volt rá. Tavaly végezte, kitűnő bizonyítvánnyal az aradi polgári iskola negyedik osztályát: árva fiú, csupán anyja van, a ki mint szegény varrónő keresi kenyerét. Ezekre való tekintettel az aradi kereskedelmi testület is fölvette az intézet egyik ingyenes alapítványi helyére.

A határozatot felterjesztették a kultuszminiszteriumba, a fiúnak a IV. polgári iskolai bizonyítványával együtt, a melynek hátára *Abrai* Lajos, a felső kereskedelmi iskola igazgatója rávezette, hogy *Klein* ezidőszerint a kereskedelmi iskola tanulója.

A határozat a napokban megérkezett azzal, hogy az ösztöndíj *Kleinnek* nem adható ki; s ezért a városnak újabb határozatot kell hozni. A *Hertschka Mór* alapítvány ugyanis ugy intéz-

kedik, hogy az ösztöndíj az aradi főgimnázium, főreáliskola vagy polgári iskola valamelyik tanulójának adható ki. A kereskedelmi iskola az időben, mikor a nagylelkű tanügybarát alapítványát tette, még nem állott fenn, s ezért nincs benn az alapító-levélben.

A formahiba úgy történt, hogy az alapítványt *Kleinnek* IV. osztályos bizonyítványa alapján adták ki, s a hátirat elkerülte a tanács figyelmét. Egy szegény sorsu jó diák elesik most az ösztöndíjtól, — ezért a kis tévedésért.

— **A király utazása** A király, mint sürgönyzik, holnap, kedden leánya, *Mária Valéria* főhercegnő látogatására *Wallséebe* utazik.

— **Zselénski gróf a királynál.** *Bécsből* táviratozzák: *Zselénski* Róbert gróf, országos képviselő, a kit a király tudvalevőleg valószínűs belső titkos tanácsossá nevezett ki, ma délelőtt tíz órakor tette le a király előtt a titkos tanácsosi esküt. *Zselénski* Róberttel együtt tette le a titkos tanácsosi esküt *Erdődy* István gróf főrendiházi tag, a horvát tartománygyűlés tagja is. Az eskü végeztével a király előbb *Erdődy* gróft, azután *Zselénski* Róbertet külön kihallgatáson fogadta. O felsége a kihallgatás során igen elismerően szólt arról a fogadtatásról és vendégszeretetről, a melyben *Zselénski* gróf a délmagyarországi hadgyakorlatok alkalmával az ő helyettesét, *Ferenc Ferdinánd* trónörököszt részesítette és sajnálatát fejezte ki, hogy maga nem vehetett részt a hadgyakorlatokon.

— **Nagybeteg osztrák miniszter.** *Bécsből* táviratozzák: *Hartl* osztrák közoktatásügyi miniszter súlyos beteg. Orvosai a katasztrófától tartanak.

— **Láng Lajos a kamarához.** *Láng* Lajostól, a kereskedelmügyi minisztertől ma a következő bucsúirat érkezett az aradi kereskedelmi és iparkamarához:

O császári és apostoli királyi felsége a kereskedelmügyi miniszteri állásomtól legkegyelmesebben fölmenteni méltóztatott. Midőn ilyképpen a kereskedelmügyi miniszterium ügyeinek vezetésétől a mai napon megváltok, indítatva érzem magamat, hogy köszönetet mondjak a kamarának azon hazafias és buzgó támogatásáért, melyet hivataloskodásom ideje alatt a közügy érdekében kifejtett munkássága a kamara részéről tapasztalni mindenkor alkalmam volt. Budapest 1908. november 8. *Láng*.

— **A tisztviselők fizetésjavítása.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Egyes célszavak és bizonytalan forrásból eredő hírek szerint az új kormány kevésbé méltányolná a tisztviselők fizetésjavításának kérdését, mint a hogy azt az előbbi kormány tette volt. Ehhez képest a *Magyar Szó* ma esti száma megbízható forrásból vett értesülések nyomán azt írja, hogy a régi javaslatokat az új kormány változatlanul fogja tárgyalni és fenntartani és ha ezekben leszallitást és változtatást eszközölni is fog, úgy ezek azon tisztviselőkre vonatkoznak, akik osztálytanácsosi vagy ezen felüli rangban vannak. A kisebb tisztviselők kérdése — a fizetésjavításra vonatkozólag, — változtatás nélkül fog tárgyalatni. Ezzel kapcsolatban a következőket jelentik még. *Tisza* István gróf miniszterelnök programbeszédjében kijelentette, hogy az állami tisztviselők fizetésjavítási kérdését a megyei tisztviselők fizetésrendezésével együtt ohajtja megoldani. Erre nézve az új belügyminiszter elkészítette a rendeletet a megyei és közigazgatási tisztviselők dolgában, a melyben meghagyja, hogy két hét alatt küldjék fel hozzá a fizetésrendezéshez szükséges összes adatokat. Azok a fős-

pánok, kik nagy számban tartózkodnak Budapesten, személyesen veszik át a belügyminiszter utasításait.

— **Főpénztári ellenőr választás.** A város szerdai közgyűlésén választás is lesz. Az újonnan szervezett főpénztári ellenőri állást fogják betölteni. A pályázatok határideje ma járt le s az állásra a következő négy pályázó jelentkezett: *Mikosevits* Iván városi segédtsízt, ki fél év óta általános megelégedésre töltötte be az új ellenőri állást, s így legtöbb kilátása van; *Wieser* Aladár városi segédtsízt, továbbá külső pályázók: *Halmos* Miklós és *Gyömbér* István.

— **A titokzatos hölgy.** A kik az Andrássy-uti korzó mindennapos vendégei, még élénken emlékezhettek vissza, hogy az idei nyáron egy feltűnő szépségű nő járt kelt a látogatott helyeken. A titokzatos nőről a legkülönfélébb hírek voltak forgalomban voltak, akik azt állították, hogy a molett nő, egy gazdag bécsi gyáros felesége, ki Mehádiáról jött a bátyja kíséretében. Mások azt sutogták, hogy a kísértő lovas az asszony férje. A nő legtöbbször egyedül sétált, különösen a parkban fordult meg sokat s itt is, meg egyebütt igen kacérul viselkedett és a légyotokat egyre-másra adta. Végre a rendőség megidézte a hölgyet és kísértőjét, akik azonban elbántak. Egy bécsi képes lap rendőri rovatában most egy nő, az aradi vendégszereplő titokzatos hölgy képmása látható. Neve *Levkovits* Sarolta — és foglalkozása: csais, szélhámosság.

— **Lujza hercegnő életunt.** Párisból jelentik táviratban: A *La Roppel* című lap híre szerint a szász extrónörökösne a napokban idegrohamában öngyilkosságot akart elkövetni, de környezete idejében megakadályozta.

— **A debreceni főispán lemondása.** A Tisza-kormány kinevezését most követte az első főispán-változás. *Puky* Gyula, a debreceni és hajdumegyei főispán, a kit *Szell* Kálmán nevezett ki, beadta lemondását. Félhivatalosan erről a következőket táviratozzák Debrecenből: *Puky* Gyula, Debrecen város és Hajdumegye főispánja, mint illetékes helyről értesülünk, rövid idő alatt véglegesen megváltik főispáni állásától. Ezen elhatározására egyfelől a főispán megrendült egészségi állapota és előrehaladott kora, másfelől a politikai viszonyokban beállott változás működött közre. *Puky* főispán lemondását gr. *Tisza* István miniszterelnök már elfogadta. A főispán holnap elhagyja Debrecen városát, hova már csak ujév előtt bucsuzni tér vissza. *Puky* véglegesen Budapestre költözik.

— **Tisztelgések a motoros vasut érdekében.** Az aradhegyaljai motoros vasut érdekeltiségének küldöttsége tisztelgett *Institoris* Kálmán polgármesternél dr. *Baross* Ferenc központi főszolgabírónál, dr. *Marschall* Lajos kereskedelmi és iparkamarai titkárnál és *Berán* Antal ipartestületi elnöknel, a kiket a vasut tervének pártolására kértek föl. Az első két helyen *Páris* Lajos dr. az utobbiaknál *Lócs* Rezső volt a küldöttség szónoka.

— **Összeesküvés a bolgár fejedelem ellen.** Szófiából táviratozzák: Bulgária több városában tiszteket tartóztattak le, akik azzal vannak vádolva, hogy összeesküvést terveztek a fejedelem élete ellen.

— **A főgimnázium Rákóczi Ünnepe.** Az aradi főgimnázium Petőfi-önkepzőköre vasárnap délelőtt méltóan ünnepelte meg az intézet dísztermében Rákóczi Ferenc emlékét. A kegyeletes ünnepélynek műsora a következő volt:

Elnöki megnyitó, tartotta *Eckhart* Ferenc VIII. o. t. Farkas Imre: Rákóczi induló, szavalta *Lészai* VII. o. t. Weber: Rapszodia, hegedűn előadta *Nemes* Zoltán VII. o. t. zongorán kísérte *Tiszi* Lajos

VII. o. t. Emlékbeszéd, tartotta *Rajz* Sándor VIII. o. t. Ünnepi óda, irta és felolvasta *Klein* József VIII. o. t. Lavotta első szerelme, hegedűn előadta *Höflich* L. VIII. o. t. zongorán kísérte *Lukácsy* L. VIII. o. t. Petőfi: Rákóczi, szavalta *Steinhardt* Ferenc VIII. o. t. Aelnöki bezáró, tartotta *Rajz* Elek VII. o. t.

— **Osztrák bortermelők Magyarország ellen.** Bécsből táviratozzák: A tegnap megtartott bortermelői kongresszuson, melyen megjelentek bortermelők az egyes koronaterületekből és jelen voltak a földművelésügyi miniszter képviselőjében *Portele* udvari tanácsos, az alsó-ausztriai helytartóság képviselője, a polgármester, több tartományi választmányi tag és képviselő, továbbá számos tartománygyűlési képviselő, a stájerországi bortermelési felügyelő a stájerországi választmányi képviselőjében, és különböző szakasziületek képviselői. Miután a polgármester üdvözölte a kongresszust, *Reckendorfer* tartományi bortermelési igazgató jelentést tett azon intézkedésekről, a melyek megteendők, hogy az osztrák bortermelést megmentsek a katasztrófától. Előadó állást foglalt az olasz borok tömeges behozatala ellen. A kongresszus egyhangú határozatot hozott, a mely szerint ismét behozandó az olasz borokra vetendő 20 aranyforintos vám és állást foglalt a mű- és felbörgyártás ellen. *Gierstmayr* tartománygyűlési képviselő Magyarországot mondta az osztrák bortermelés legnagyobb károsítójának. A kongresszus elnöke *Karl* apát, ki a kongresszust ő felsége íttetésével fejezte be.

— **Uj román pénzintézet.** A temesmegyei *Csákován* új román pénzintézet szervezésén dolgoznak. A címe *Ciacovana* lesz, s azt részvénytársasági alpra szervezik. Az új pénzintézet, a melynek alapítóinak élén *Kosztó* Gyula dr. csákovai ügyvéd és *Pincsiu* János esperes állanak november 15-én tartja alakuló közgyűlést.

— **Halál az aradi fogházban.** Az aradi kir. törvényszék rabkórházában ma reggel meghalt egy rab. Az illető *Zsulán* Traján kurticsi illetőségű 35 éves napszámos, ki kisebb vétségért volt elítélve. Az orvosok megvizsgálták a halottat s a hirtelen halál okául agyvérzést konstátáltak. A rab temetése még tegnap délután megtörtént.

— **A radnai templom fosztogatói.** Jó fogást tett tegnap *Véber* Ágoston radnai községi rendőr a radnai kir. csendőrség közbenjöttével, amelyben egy négy tagból álló fiatal suhancokból alakult rabló-társaságot derített ki, s a fővezért letartóztatták. M. Radnán a folyó évben már hét ízben követte el betöréses lopást a híres bucsujáró templomban s mindannyiszor nagyobb összeget emeltek el a perselyekből és a mise-pénzekesekrényből. Legutóbb a múlt héten egy dél tájban megint megdérzsmálta a főtett a templomban elhelyezett perselyeket, de rajta vesztett, mert a zajra figyelmessé lett sekrestyés megpillantotta s jelentést téve, a tettet *Eckert* Mátyás hidegkuti illetőségű lippai volt köteles más személyben hamarosan le is tartóztatták. A letartóztatott *Eckert* Mátyás azután a vallatás során megnevezte társait is: *Szabó* Péter lippai asztalos, *Szűcs* Mihály lippai szabó és *Holl* József aradi szabó tanoncokat, a kik mindannyian fiatal, 17 év körüli suhancok. Alkulesok használatával dolgoztak s ők követték el a szeptember havában történt betörést is, mikor a templom ablakán a vasakat kifeszítették, s ott bebujva, a mise-pénzeket el-emelték. Nemrégiben a lippai lákerképzőintézetbe is betörték, de a vasszekrényvel nem boldogultak, mert ahhoz való eszközök még nem volt s így mitsem tudak elemelni. *Eckert* Mátyást átadták a radnai kir. járásbírósnak, hol a többi cinkosok ellen is megindult s bünyenyítő vizsgálat.

— **A szerb katonatisztek becsülete.** Párisban pálcát törtek a királygyilkos szerb tisztek becsülete felett. Egy előkelő párisi klubban a becsületbiróság, amely Franciaország legelőkelőbb gavallérjaiból állt, kimondotta egy adott

esetben, hogy szerb katonatiszt elégtételvévésre képtelen. Nem lehet tudni, hogy mi lesz még ebből a kellemetlen ügyből, amelybe a szerbek aligha fognak belenyugodni. A szerb katonatisztek becsülete forog kockán és a játék egész Európa szeme előtt folyik. Csak az a különös, hogy a francia köztársaság gavallérjai mondták ki, hogy királygyilkos tiszt párbajképtelen. Az esetről a következőket jelentik Párisból:

A párisi előkelő társaságban most igen kínos ügyről beszélgetnek. Egy előkelő szerb ember, aki egyik kiváló szerb családból való, a minap megjelent Páris egyik legtekintélyesebb klubjában. Már belépésekor nagyon fagyosan üdvözölték a klubtagok de azt ő ott maradt. Mikor később néhány ur elítélőn nyilatkozott a szerb királygyilkosságról és közönséges gyilkosoknak bélyegezte a szerb katonatiszteket, az előkelő szerb férfi beleavatkozott a vitába és védelmébe vette a belgrad tiszteket. A vita az al végződött, hogy az egyik klubtag, egy gróf, aki a párisi sportvilág egyik ismert alakja, öklével a szerbnek az arcába ütött és a klub inasával kicipelte. A szerb párbajra hívta ki a francia gróft. A gróf, aki kétségbevonta a provokálnak párbajképességét, mert szerb katonatiszt és magáéva tette a királygyilkos tisztek ügyét, becsületbiróságot kért. A becsületbiróság Páris legelőkelőbb férfialból alakult és egyhangulag kimondotta, hogy a gróf nem köteles elégtételt adni. Az előkelő szerb férfi nyomban elutazott Párisból. Érdekes, hogy a becsületbiróság így okolta meg ítéletét:

— Mivel a királygyilkosság gyáva, becstelens és katonatiszthez nem méltó cselekedet, mindenki becstelenné válik, aki ezt a tettet helyesli

Hir szerint a Párisban élő szerbeknek már több kellemetlenségük volt a királygyilkosság miatt.

— **Egy színész öngyilkossági kísérlete.** Zomborból táviratozzák: Ma hajnalban *Seénásy* György a jeles tehetségű színész, öngyilkossági kísérletet követett el. Szerelmi bánatból akart meghalni. Bár állapota súlyos, remény van hozzá, hogy fölépül.

— **A multság vége.** Mikalán tegnap nagy multság volt a melyben részt vett *Gábor* Mitru legényember is. A vasárnap öröme jól beboroztak s hogy a multság teljes legyen, *Gábor* Mitrut úgy megszurkálták és összeverték, hogy veszélyes sebeivel az aradmegyei közkorházba kellett szállítani. A verekedő legények ellen az eljárást megindították.

— **Késelő tótok.** *József* főherceg bánkúti birtokáról a minap utaztak haza a cukorrépa-művelésnél alkalmazásban állott felvidéki munkások. A kétegyházi állomáson szóváltás támadt közöttük. Az egyik kést rántott és hátha szurta ellenfelet. A csendőrségnek kellett közbelépnie, hogy a további vérengzést megakadályozza.

— **Birtokcsere.** Az aradi törvényszék telek-könyvi hivatalában az elmúlt héten a következő birtoktruházások jegyeztettek föl: *Hegy* Mária, *Katalin*, *Terézia*, *István*, *Anna*, *Etelka* és *Rozália* eladják az aradi 2283. sz. tjkvben felvett kasza utcai 54. sz. házból az őket illető részeket 1200 koronáért *Hegy* Jánosnak. — *Albrecht* Teréz eladja az aradi 4086. sz. tjkvben felvett radnai uti 16. sz. házat 6800 koronáért *Reusz* Sándornak. — *Özv. Arsenov* Györgyné *Atyim* Olga mint k. Arsenov Ilona t. és t. gyámja eladja az aradi 3260 sz. tjkvben felvett 5798 hrsz. ingatlan 700 koronáért *Ivanov* Mihálynak. — *Özv. Mácsán* Tivadarné, *Bilek* Mária és *Mácsán* Miklós eladják az aradi 1980. sz. tjkvben felvett Miklós utcai 18. sz. házból az őket illető részt *Róka* Ignác és neje *Mácsán* Helénának 400 koronáért. — *Böszörményi* András, mint *Bauer* József és neje *Lup* Mária megbizottja eladja az aradi 1748. sz. tjkvben felvett Illés utcai 11. sz. házat 1860 koronáért *Lambert* Gyulának. — *Gacsárdi* János és neje *Borinka* Julianna eladják az aradi 2781. sz. tjkvben felvett Olah utcai 21. sz. házat 760 koronáért. *Tóth* János és neje *Fürge* Julannának.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi erzsébetvárosi Testvériség agghonvédekét segélyző asztaltársaság volt szives tiz agg és elszegényedett honvédet meghívni, őket két-két koronával megajándékozni és egy orszonával megvendégszolgálni. Az aradi honvédegyet el uton is a nemes szívű asztaltársaságnak a leghálásabb köszönetét nyilváníta. A

ARAD

megyében

eddig

9 főnyereményt

és

26 más nagyobb
nyereményt

fizettünk ki.

Bebizonyított tény, hogy a magyar királyi szab. osztály-sorsjáték utján igen sokan jutottak jóléthez, sőt gyakran nagy vagyonhoz is: miáltal a magyar osztály-sorsjegyek általános kedveltségnek örvendenek. — Egyetlen más sorsjáték sem nyújt hasonlóan kedvező nyereségi esélyeket oly nagy összegű nyereményekkel, mint a magyar osztály-sorsjáték.

A következő osztály-sorsjáték hat osztályában 110.000 sorsjegyből 55.000 darabot, tehát a felét körülbelül

14 $\frac{1}{2}$ millió korona készpénzzel sorsolják ki.

Főnyeremény esetleg egy millió korona, illetve: 600.000, 400.000, 200.000, 2 a 100.000, 20.000, 2 a 80.000, 70.000 stb. stb.

Első osztály huzásai már folyó hó 19. és 20-án.

Az első osztály eredeti sorsjegyek ára: egész kor. 12.—, fél 6.—, negyed 3.— és nyolcad 1 K. 50 f. Sorsjegyeket postautalvány-összegek ellenében vagy utánvétellel küldünk. — Hivatalos nyeremény-jegyzékekkel pontosan szolgálunk. Játéktervet minden sorsjegy-küldeményhez mellékelünk.

NEMZETI PÉNZVÁLTÓ-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, Gizella-tér 1. U. 2. Sörgöny cím: „Nemzeti Pénzváltó Budapest.” 2555

Intézetünk

abban a helyzetben van, hogy bármily nagy nyereményt — még esedékesség előtt is — a legszigorubb titoktartás mellett, jutalékmentesen fizet ki és ügyfeleinek minden irányban a legmesszebbmenő biztonságot nyújtja.

A

legtöbb főnyereményt

nálunk

vásárolt sorsjegyeken nyerték.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle**IBOLYA-CRÉMMEEL**

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kitüntetett a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltűntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztalanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bovásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RozsnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

Nagyszabeni Földhitelintézet.

Földbirtokra és aradi belvárosi szőlőbérházakra
láró építményű
a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk.

jelzálogkölcsonöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 $\frac{1}{2}$, és 50 éves törlesztésre, (amortizációra), melyek általunk készpénzben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközöl

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszabeni Földhitelintézet.

Hivatkozással a fenti értesítésre, ugyszintén a t. birtokosság által évek sorain keresztül elismert szolid és sikeres kiszolgálásomra, kérem a t. jelzálogkölcsonöt kereső közönséget, hogy ügyeivel úgy mint eddig, ezentul is bizalommal forduljon hozzám, elveim maradnak a régiéek.

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, a convertálást elintézem, díjjaim a kifizetésekor lesznek a kölcsönből levonva.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet 1950

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (gabona-piacz) 1. emelet.

Közvetíték továbbá: 1. Olesó tárczahiteleket, 2. Külfölddel való összeköttetések (Regenhardt-féle Weltverkehr vállalat) utján.

Tekintse meg!mielőtt ruha-
szükségletét
beszerezné**FRANK LEO**férji-, fiu- és gyer-
mekruha áruházát

Andrassy-tér 9. sz., (az új minorita templommal szemben),

hol feltűnő olcsó árban dus választéku raktár áll a t. vevőközönség részére felhalmozva. — Áruházam készletéből bátor vagyok néhány cikket kiemelni:

Valódi székely, vadász és gazdász kabátok

kizárólag csak

á r u h á z a m b a n

kaphatók.

Ezen kabátok saját műhelyemben **valódi székely** vizmentes posztóból készülnek s ezen tulajdonságuknál fogva úgy a vadász-sport kedvelő, valamint a gazdász uraknál nélkülözhetetlen ruhadarab.

Szolid elv!

Külön mérték szerinti osztály!

Pontos kiszolgálás!

425/4-903. V.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági tag, mint kiküldött az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-ai értelmében közhírré teszi, hogy az aradi és a világi kir. járásbírók 1899. Sp. II. 1172/3., Sp. II. 377/3., Sp. 598/2., Sp. II. 692., Sp. 385/5. és az aradi kir. törvényszék 1899. évi 1062/vtó szám és 1900. évi 183. sz. végzésekké elrendelt ki-elégítési és biztosítási végrehajtás következtében Trutia Péter aradi ügyvéd, Dr. Schwartz Jenő ügyvéd által képvis. Bildhauer Adalbert, paulisi, Fischer M. aradi, Petika György magyaróti, Dr. Neumann Mihály ügyvéd által képvis. Pollák Gyula és fia aradi cég és Dr. Czégka Zdenko világi ügyvéd által képvis. gróf Nádasdy Ferencz javára 429 kor. 94 fill., 500 kor., 42 kor., 100 kor., 47 kor. 34 fill., 100 kor. és 800 kor. tőkék és ezeknek összes kamatai és a már eddig megállapított, valamint a még felmerülendő költségek erejéig Luka Juon kovaszinczi lakostól 1899. IV/29., 900. II/21., X/22., XI/13. és 1901. II/2-ik napján le- és felülfoglalt 938 koronára becsült szobabeli butornermék, üres hordók, lovak, koscsik, buza, tengeri és egyéb tárgyak a világi kir. járásbíróknak 902. V. 425/4. sz. kiküldő végzése folytán Dr. Czégka Zdenko ügyvéd jelentkezésére az árverési határnap 1903. évi november hó 18-ik napjának d. e. 10 órára Kovaszinczon alperes lakásánál kitűzetik, hol nyilvános árverésen eladtnak. A hová a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivat-

nak meg, hogy a legtöbbet ígérők, készpénz fizetés mellett becsáron alól is elfognak adatni. A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ugy ezen árverés ezek javára is elrendeltetik. Világosan, 1903. évi október hó 31. napján.

Faragó József,
2378 kir. járásbírósi kiküldött.

— Lakás-változtatás. —

Morgenstern Gyula

DENTIST.

Foghuzás, fogtömés (plombirozás) egyes fogak és fogsorok, arany fogkorona, gyökér-fogak és átbidalások szájjpadlás nélkül stb. stb. speciálista.

ARAD, 2345
Andrássy-tér 15. szám.

KINTZLER ZOLTAN

Cronometter műorás és ékszerész

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1631

Pontos és szolid kiszolgálás!

Aki egy csésze jó teát óhajt élvezni, kérje mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját, és az az

INDRA TEA,

mely Chinának, Indiának és Ceylonnak legfinomabb tea keveréke. — Valódi csak eredeti csomagolásban.

Raktárakat a hirdető táblák mutatják. 2123

Főraktár: Fejér Gyula, Arad.

Magy. kir. államv. üzletv. Szegeden.

30273-903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének 1904. év február hó végeig szállítandó 38400 drb. 160 m. hosszú lehetőleg száraz III. rangu tölgypálya és 12 m³ szintén száraz III. rangu tölgy váltó talpfára van szüksége, a melyek szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A részletes feltételeket tartalmazó „ajánlati felhívás“ valamennyi államvasuti üzletvezetőségnél megtekinthető s alulírott üzletvezetőségél díjtalanul megszerezhető.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlott talpfa értékének 5%-át, mint bányapénzt készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1903. év november hó 27-én

déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni.

Az ivenkint egy koronás magy. okmánybélyeggel ellátott ajánlat lepecsételve és ezen külczimmel: „Ajánlat III-ad rangu talp és váltótalpfák szállítása iránt 30273-903. számú“ f. évi november hó 28-ik napjának déli 12 órájáig a szegedi üzletvezetőség I. általános osztályánál benyújtandó, illetve oda posta útján beküldendő.

Szeged, 1903. évi október hó

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Éz a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló butorokat potom áron eladni, megveszem én azokat, ugyszintén

uraságoktól levetett ruhákat

a legegységmagasabb árban.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Arpad-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 1471

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét B. 936. jelige alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

5% a FMKE javára.

5% a FMKE javára.

Nincs jobb mint

a Meer Mór és Fia-féle

„FMKE“ szobapadló-lakk,

mely rögtön szárad, szagtalan és mosható, világos sárga, sötét sárga és mahagoni barna színekben. — 1 kilós dobozokban ára 1 frt.

Mosható

1998

„FMKE“ parkettamáz,

mely használatra teljesen kész s nagy előnye, hogy nem kell kefélni. Kapható 1 frt 20 kr., 65 kr. és 35 kros dobozokban

Meer Mór és Fia

festékkereskedésében

és minden fűszerüzletben, ahol csakis fenti néven kérendő.

5% a FMKE javára.

5% a FMKE javára.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozóknak kérjük a hirdetés alatt levő számokra bivatkozni.

Arad apró hirdetések díjára figyelembe vevők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetések felvételét a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánlkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúró helyein.

Nagy bolti helyiség

Szabadság-tér 17. sz. a. 1904. évi május 1-től kiadó. 2344

Andrássy-tér 8. sz. a.

több udvari lakás azonnal kiadó. Bővebbet a ház mesternél. 2346

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1 ére olcsón kiadó, Halász-utca 27. 1968

Weitzer János toll.

Doboza 2 kor. 40 fill.

Nikkelezett aczélból 2252

Kapható: Ingusz I. és Fianál. Telefon 517.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Gergely-utca 13. szám. 2269

2000

különbféle, legkedveltebb, csaknem új hangjegy félárban kapható. Kerpel Izsó zeneműkereskedése. 2379

Nagy fajta

igen szép

bronz-

pulykák

eladók

Filperger György,

puszta-dombegyházi gazdaságban. 2377

Arad legnagyobb óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árban megvételnek vagy más új tárgyakra átcserelelnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

Telefon 242. sz.

Lakás változtatások

alkalmával

villanyos-csengő

átalakításokat

és 2071

újberendezéseket

gyorsan és pontosan végez

Kalmár * *

* * József

villanyműszerész

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Központi kávéházzal szemben.

Legfinomabb minőségű kitűnő zamatu friss

TEA-VAJ

kapható állandóan: Dürr Kocsárd, Dürr Gusztáv, Lázár Gyula, Záray Géza, Ring Zsigmond, Éles Ármin, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Färber Lajos és Testvére urak üzletében, valamint az

„Aradi tej- és vajközpont“

Radnai-ut 22. szám alatt levő telepén. 2349

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCBORE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szelét májfoltot, bőrpírkát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csak az azon készítmények valódiak, a melyek szimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1569

Margit szappan 70 fillér. Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerlában.

Apátfalva: Tar Imre, Battyány: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenő: Pintér Ferenc, Boros-Sebesen: Zangeri Gyula, Berzován: Székely Sándor, Cs. Apáczán: Bonomi Antal, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Ármin, Elekén: Uj. Pekker István, Földeseken: Burok Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahoncon: Molnár István, Gyorokon: Masznik Daniel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-ágoján: Fejes Lajos, Kuricsen: Hackenberger László, Medgyesgyházán: Kelecsényi Ferenc, Mező-Kovácskúrtán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Banzeros Adam, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankotán: Posovitz Gusztáv, Pityarocson: Szabados József, Székudváron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborniban: Karolyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Taucson: Kunz János, és Uj-Aradon: Ternaigó Géza urak gyógyszerárakban.

Uraságoktól levetett

téli kabátokat és utazó bundákat, férfi ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kívánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is veszek és olcsó áron eladok. 2365

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

Nagymennyiségű

IÉCZ

eladó

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Varrónő,

aki a legkomplikáltabb toltetteket

elismert jó ízléssel

és gyorsasággal készít

ajánlkozik házakhoz.

Síves megkeresések Kápolna-utca 2. sz. ajtó 4. 2067

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumi csövek gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadtnak.

A legkiválóbb tan-rok és orvosoktól mint hathatós szer:

Sirolin

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurotos bajainál, ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— koronáért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alantli czeeggel legyen ellátva: 2522

F. Hoffmann-La Roche & CO. vegyészeti gyár Basel (Svájcz).

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy az őszi idényre valódi igen szép értékes antique

PERSA ÉS SMYRNA

szőnyegek érkeztek, melyeknek megtekintésére a műértő közönséget bátor vagyok meghívni és egyben dusan felszerelt raktáromat szőnyeg, függöny, ágyterítő, paplan, matracz, gyapju-takaró, valódi linoleum és pokróczban ajánlani.

DOMÁÁN SÁNDOR

Arad, Szabadság-tér 17.